Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 278
van **KRISTOF SLAGMULDER**
datum: 1 februari 2021

---

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Duolegaten - Stand van zaken

De essentie van het duolegaat bestaat erin dat de erflater bepaalt dat de erfbelasting van een of meer erfgenamen of legatarissen betaald moet worden door een andere legataris en, bijkomend, dat hiermee geen rekening gehouden wordt voor de berekening van die erfbelasting.

Op 18 september 2020 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet goed dat voorziet in de afschaffing van de duolegaten en de invoering van het nultarief op schenkingen aan maatschappelijke doelen van algemeen belang. De maatregel moet de Vlaamse schatkist 75 miljoen euro opleveren. Aangezien het voorontwerp van decreet geen overgangsmaatregelen bevat, treden deze verschillende maatregelen op 1 juli 2021 in werking en gelden ze voor alle overlijdens na deze datum (ongeacht de datum van het testament).

De afschaffing van duolegaten betekent dat bij overlijden, de familie of vrienden de volle erfbelasting voor hun rekening moeten nemen. Wie een duolegaat heeft opgenomen in zijn of haar testament, moet daarom voldoende tijd krijgen dat desgewenst aan te passen.

Daarnaast zijn duolegaten van toenemend belang voor onze universiteiten omdat ze een vorm van financiering vormen bovenop de reeds bestaande financiële middelen die hoger onderwijsinstellingen ontvangen.

Volgens rector Luc Sels van de KU Leuven gaat het om ongeveer 15 miljoen euro voor de vijf Vlaamse universiteiten. Daarom pleiten de Vlaamse universiteiten voor een overgangsmaatregel voor wilsonbekwamen om te vermijden dat duolegaten niet zouden kunnen uitgevoerd worden. Naast legaten en schenkingen bij leven vormt dit een unieke financieringsbron voor risicovol fundamenteel onderzoek omdat er geen strikte resultaatsverbintenis aan verbonden is.

1. Wordt de opbrengst van 75 miljoen euro waarin voorzien door het afschaffen van duolegaten behaald? Zo niet, in welke opbrengsten wordt voorzien?
2. Van hoeveel duolegaten werd jaarlijks van 2018-2021 gebruikgemaakt?

   Graag een overzicht van vzw's die betrokken zijn bij het duolegaat.
3. Wordt in een overgangsmaatregel voorzien? Zo ja, met welke modaliteiten gaat dat gepaard? Zo niet, waarom niet?

4. Wordt in een overgangsmaatregel voorzien voor personen die, op het moment van testamentopstelling, wilsbekwaam waren en een duolegaat zijn aangegaan en ondertussen wilsonbekwaam zijn geworden? Welke pistes worden hiervoor verkend? Heeft de minister er zicht op hoeveel personen zich in deze situatie bevinden?
5. Voert de minister gesprekken met Vlaamse universiteiten of andere actoren om te komen tot zulke overgangsmaatregel?
6. Het nultarief wordt enkel ingevoerd voor goede doelen 'van algemeen belang'.

   Welke criteria worden bij deze definiëring gehanteerd?
7. Welke signalen ontvangt de minister van vzw's aangaande de afschaffing van duolegaten?

MATTHIAS DIEPENDAELE
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD
op vraag nr. 278 van 1 februari 2021
van **KRISTOF SLAGMULDER**

---

1. De potentiële meeropbrengst van de hervorming van de duolegaten werd voor het jaar 2021 geraamd op 86 miljoen euro, exclusief vriendenerfenis. Hierbij werd evenwel geen rekening gehouden met mogelijke gedragsveranderingen van de testators. Gelet op de voorziene inwerkingtredingsdatum van de nieuwe maatregelen, namelijk 1 juli 2021, kan op dit moment nog niet beoordeeld worden of de uiteindelijke meeropbrengst zal overeenkomen met de geraamde bedragen.

2. De Vlaamse Belastingdienst heeft geen gegevens over het aantal duolegaten. Zoals beschreven in de antwoorden op schriftelijke vragen nr. 14 en 19 van 18 oktober 2019 beschikt de Vlaamse Belastingdienst wel over gegevens van legaten waarvoor het gunsttarief van 8,5%, vermeld in artikel 2.7.4.2.1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF), werd toegepast.
   In onderstaande tabel wordt het aantal nalatenschappen en legaten weergegeven waarbij er erfbelasting werd ingekohierd aan het vermelde gunsttarief. Een nalatenschap kan meerdere legaten bevatten. Daarnaast is de ingekohierde erfbelasting opgenomen. De cijfers zijn onderverdeeld per aanslagjaar.
   Gelet op de (verlengde) aangiftetermijn zijn de cijfers voor aanslagjaar 2020 nog onvolledig. Voor aanslagjaar 2021 zijn nog geen gegevens beschikbaar.

Aanslagjaar	**Nalatenschappen met toepassing van art. 2.7.4.2.1 VCF**	**Legaten**	**Ingekohierde erfbelasting (in euro)**
2018	885	1.301	20.807.061,36
2019	890	1.272	25.917.191,34
2020	590	862	13.798.656,69

   Gegevens over begunstigden kunnen omwille van redenen van privacy en beroepsgeheim niet verstrekt worden. Hieronder is wel een overzicht openomen van het aantal legaten, onderworpen aan het tarief, vermeld in artikel 2.7.4.2.1 VCF, per categorie van ontvangers. Het gaat hierbij om een intuïtieve clustering op basis van de naam van de begunstigde.

Aantal legaten			
Begunstigde	**2018**	**2019**	**2020**
Goede doelen	445	422	301
Medische & zorgsector	431	449	293
OCMW-CAW	8	1	3
Onderwijs	42	31	17
Overheid	6	10	9
Religieuze organisatie	369	358	238

3-4. De wijzigingen aangaande de non-profit legaten treden normaliter in werking op 1 juli 2021 en zijn van toepassing op overlijdens vanaf die datum. De gewijzigde regelgeving zal dus ook van toepassing zijn op testamenten die reeds voor 1 juli 2021 opgesteld zijn en waarbij de testator nog in leven is op 30 juni 2021.

Er wordt niet in een overgangsmaatregel voorzien. Nadat de geplande hervorming reeds werd aangekondigd in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024, werden de concrete wijzigingen ook tijdig gecommuniceerd door de Vlaamse Regering, uiteraard onder het voorbehoud van eventuele aanpassingen bij de behandeling door het Vlaams Parlement. Op die manier krijgen de mensen de nodige tijd om, indien gewenst, hun testament nog aan te passen ingevolge de voorgestelde wijzigingen.
Voor wat die testamenten betreft die voor de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving werden opgemaakt door mensen die intussen wilsonbekwaam zijn geworden en waarbij men veronderstelt dat de erflater mogelijk dat testament zou gewijzigd hebben, is er naar oplossingen gezocht. Het behoort evenwel niet tot de bevoegdheid van de gewesten om bijvoorbeeld via vrederechters aan bewindvoerders per uitzondering een machtiging te verlenen om dit testament te herzien.
Indien een testator niets meer zou aanpassen aan een bestaand testament met duolegaat, kan verwacht worden dat minstens een aantal goede doelen het hun toekomend legaat zullen verwerpen. Evenwel komt het ook onder de bestaande regelgeving al voor dat een goed doel een legaat verwerpt, als het van oordeel is dat het niet de moeite waard is om te aanvaarden. Daarnaast is het ook zo dat, wanneer het testament niet wordt aangepast, de derde begunstigde bij het duolegaat, niet in een nadeligere situatie zal zijn dan in het geval waarbij hetzelfde bedrag hem rechtstreeks werd nagelaten.

5. Voorafgaand aan de totstandkoming van de maatregelen inzake duolegaten, werd uitvoerig overleg gepleegd met verschillende actoren, zoals de goede doelen en de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen. Ook met de universiteiten zijn er toen gesprekken geweest.

6. De tariefverlaging tot 0% wordt enkel voorbehouden voor instellingen met een maatschappelijk relevante doelstelling. Deze begunstigden dienen het algemeen belang door een doelstelling van algemeen nut na te streven en de activiteiten van overheden ten dele aan te vullen. Met deze tariefverlaging wordt het zuiver altruïstisch karakter van een legaat aan deze begunstigden hersteld en versterkt. Het verkregen legaat zal immers integraal kunnen worden aangewend voor het doel dat wordt nagestreefd.
Concreet betekent dit dat de beroepsverenigingen, die (nog) niet zijn omgezet naar een vereniging zonder winstoogmerk, en de private stichtingen onderworpen blijven aan het huidige verlaagd tarief van 8,5% in de erfbelasting. De rechtsvorm ‘beroepsvereniging’ verdwijnt vanaf 2024 als gevolg van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen dat in werking is getreden op 1 mei 2019. De enige mogelijke rechtsvorm vanaf die datum is de vereniging zonder winstoogmerk. Het was dus niet langer nodig om voor de beroepsverenigingen een aparte regeling te voorzien. Wat de private stichtingen betreft, moet er over gewaakt worden dat er geen oneigenlijk gebruik voor fiscale optimalisatie wordt gefaciliteerd. Voor de overige begunstigden uit artikel 2.7.4.2.1 VCF worden de tarieven verder verlaagd tot 0%.

7. Zoals hierboven meegedeeld werd, werd vooraf uitgebreid overleg gepleegd met onder andere de goede doelen. De nieuwe regeling wordt door hen over het algemeen positief onthaald. De tariefverlaging tot 0% in de erf- en de schenkbelasting is voor hen van belang ter ondersteuning van hun nagestreefde maatschappelijke doelstellingen. Legaten en schenkingen aan goede doelen kunnen op die manier integraal worden aangewend voor hun doel.